Należytość pocztowa opłacona ryczałtem.

Ч. 45 (480). Неділя, дня 4. листопада 1928. Рік X.

Адреса Редакції і Адміністрації „УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС“ ПЕРЕМИШЛЬ, Побереже ч. 1.

Конто П. К. О. в Варшаві Nr. 142.807 Передплата в краю виносить 10 зол. річно, 5·50 зол. піврічно, 3 зол. чвертьрічно. В Чехії квартально 18 ч. к. Передплату з Чехословаччини складати на конто Адм. „Укр. Голосу“ в Zivnostenska Banka v Praze). Для Франції 60 фр. річно для Америки 2½ дол. річно.

Ціна примірника 25 с.

Редактор приймає щодня від год. 11—1.

Рукописів Редакція не звертає, неоплачених писем не приймається.

УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС

політично-економічний орґан.

ТАРИФА ОГОЛОШЕНЬ: за текстом за 1 вірш міліметровий одношпальтовий (сторона має 6 шпальт анонсових) 0·24 зол., для дрібних промисловців укр. інстит. 0·16 зол. Дрібні оголошення по 0·15 зол. за слово, найменше дрібне оголошенне 1 зол., для шукаючих праці подані безпосередно до Адміністрації по 0·10 зол. за слово. Оголошення в тексті 150% дорожші, на першій стороні 300% дорожші. Рахунки платні і заскаржальні в Перемишлі, а замовляючий анонс вже тим самим без застережень годиться на це.

АНАТОЛЬ КУРДИДИК.

У ВЕЛИКІ РОКОВИНИ.

Не кажіть ще амінь, хоч це вже десять літ
Проминає од щастя хвилини
Шлях важкий ми пройшли — дали в жертву весь цвіт
І та жертва — Ви вірте — не згине!

Хоч за нами весь шлях забагрився у ран
То в переді — Ви бачите? Дніє!
Може нам ще лиш рік серед тюрм та сновн
І той День нам знова заяріє...

В десятьліття часу, що нас кинуе у герць
Перемуйте всі душі на ново!
В один рух нехай бють тисяч-тисячів серць
І хай в Діло замінитьеся Слово!..

ДЕСЯТЬ ЛІТ ТОМУ...

Десять літ тому — був такий самий листопадовий, холодний і хмарний день. Шелестіло пожовкле листя, вогке повітре звисало... І от в сірість дня впадає гомін визвольної пісні, що розбиває сиві тумани, відслонює сонце. Золоті надії снувалися тоді...

Десять літ минає від того часу... Важко подумати: десять літ... Захмарюється чоло на спогад великої хвилі, на спогад тих важких десятьох літ. На протязі цего часу пережили ми богато-пребогато. Про це й писати не треба, бо виковане воно на душі кожного незатертими буквами...

Стоїмо на роздорожі. Поза нами десять літ пройденого тернистого шляху, перед нами ще шлях незвісної довжини, але простий, освітлений нашою невмирущою державницькою ідеєю.

Десятьліття це повинні стрінути ми в рівновазі духа. Богато навчили нас минулі літа. І коли ми нині критичним оком глянемо взад, то сконстатуємо, що перед десятьми літами ми як нація не здали іспиту, якого від нас вимагала велика історична хвиля. Так чи дивуватись тому, що наш нарід ще в 1848р. стогнав під свистом панщизняної нагайки, а в р. 1918 т. є. в 70 літ опісля доля веліла йому будувати власну державу — виключно власними силами. Лиш подумати! Панщизняна нагайка і своя держава! За короткий час, від одним а другим, щоб створити власними силами, серед безнастанних перешкод, пригожий ґрунт під власну державність.

Минуле десятьліття навчило нас, що треба закинути мрії на чужу поміч та чутливість чужинців на нашу недолю. Наївно ми думали, що Вільзонові чарівні слова стягнуть нам манну з неба... А це показалось оманою, самодурством. В світі жебраками і убогими духом погорджують. В світі рішає сила! Сила освітної, економічної і політичної зорґанізованости. Та і тільки та сила виковує долю народів.

Коли та сила є — то й упадок народу стає хвилевим епізодом. Учить нас про те останне десятьліття німецького народу. Німецький народ в р. 1918 так упав, як може ніякий великий народ. Затиснувши зуби, ішли Німці в р. 1919, як барани на заріз, підписувати соромний для них версальський договір. І підписали. А за десять літ їх сила освітної, економічної і політичної орґанізації підважила весь договір і за кілька літ в ніщо його оберне. Така могучість цеї сили. Дивіть, як шаліє з радости Америка на вид величезного потвора „Цепеліна“, що могучо під небесами царює... Та сама Америка, що перед десятьма літами не могла вимовити без гидкого почуття слово „Німеччина“.

Десять літ тому ми тої сили не виказали й історичного іспиту не здали. Але істновання, хотяй через дуже короткий час, власної державности витворило в нас державницьку традицію, піднесло нас на той педесталь, на якому стояли нпр. Поляки по рр. 1831 і 1863. Ми стали державниками.

Наша невдача стала для нас твердою школою. Розбрились наші люди по цілому світі. І от між чужими людьми вчились ми того, що доконче потрібне для освітної і економічної орґанізації. Хто в нас західно-европейськими катеґоріями думав перед війною — нпр. про аґрономію, про кооперацію, про молочарство і тд? Нпр. наш „Маслосоюз“ в тім виді, що нині, є плодом нашої еміґрації, що здобувала економічне знання на чужині. І так на кождій ділянці нашого пробудженого економічного життя.

Тільки в політичній орґанізації наша невдача викликала страшний розґардіяш і то такий, якого ми від часів Руїни не переживали. Заведені надії, будовані політичною наївностю, так розярили уми, що наші люди стали себе пожирати взаїмно. Сталось це по 14. березня 1924. Цей розґардіяш є величезним недобором в нашім білянсі орґанізаційнім і цей недобір тяжить і на освітній і на економічній ділянці орґанізаційній. І тому не булоби пересади, колиби хтось сказав, що ми замісць зближатися до своєї державности, віддалюємося від неї чим раз дальше. І якби так нас заскочили подібні події, що в р. 1918, то ми менше булиби до них приготовані тепер, як були в р. 1918. Це факт, якого ніхто заперечити не може. І велика відвічальність спаде на нас за це перед грядучими поколіннями.

Чи буде краще в нас в слідуючому десятьліттю? Покищо надії на це нема. Навпаки — противенства що раз більше загострюються. Через те політичний параліж грозить нашому національному орґанізмови.

Було зле з нами тому десять літ. Нині ще гірше. Гірше тим, що противник сильніший, а ми не скріпились а ослабли через братовбійчу політичну боротьбу.

Тому в десятиліття історичного нашого здвигу одного собі бажаймо: Скріплення нашої політичної орґанізації супроти великих небезпек, які нам загрожують.

СПОМИН ПОДІЙ з р. 1918.

Коли наші обняли владу в Перешишлі, хоч перед 10-роками мав я 64 літа і мав право, з огляду на свій вік, стояти на боці, старався я також докинути свою цеголку до розбудови своєї держави. Мешкаючи в „Народнім Домі“ дістав я припоручення бути господарем в тім домі. А що там містилося наше поготівлє, „Національна Рада“ і инші установи, спрямовував я сторони, що зголошувалися в ріжних справах до дотичних установ.

Мене зобовязано також вести діла касові. Всякі збірки приходили до моїх рук. Через це призначення став я в очах противників дуже важною особою, бо ходили чутки, що в моїх руках і в моїм заряді находяться міліони, призначені на воєнні цілі. Я спершу не належав до „Національної Ради“. Покликано мене що-йно пізнійше, коли я на час важних переговорів обох сторін на візвання „Національної Ради“ зголосився як охотник на закладника. Польська станиця /в „Робітничім Домі“ на Засяню держала мене під острим доглядом і ждала на вислід переговорів. Переговори велися в Старостві через кілька годин. Скінчилися угодою на завішення через якийсь час оружа. Тоді прийшов до мене дижурний офіцер і сказав: „Угода заварта, можемо іти. Прошу за мною“. Ми вийшли і пустилися понад Сян до кладки. Втім хтось коло Вовча вистрілив. Стійки над Сяном взяли це за знак до стріляння і почали оден за другим стріляти. Офіцер дав знак до поспіху. Ми добігли до кладки і сховалися за барикаду з грубої бляхи при вході на кладку. Відтак почав кликати: „Nie strzelać. Zawieszenie broni. Zakładnik idzie“. Стрілянина устала і на середині кладки переняв мене наш поручник.

На другий день іменовано мене членом „Нац. Ради“. Надійшов день 11. листопада. Польська команда з Засяння прислала ультімат до нашої команди, щоби зложила оруже. Наші рішили боронити міста, хоч не було до того сил, ані збруї. Коли минув назначений час, почали польські війська обстрілювати місто. Всі кріси, армати і ґранати звернені були на „Нар. Дім“ і каменицю „Віри“. Кулі почали лускати по даху, впадати вікнами до кімнат Щадниці, свистати по коритарах, а ґранати розбивати дім. Один ґранат зірвав на другім поверсі часть балькону, другий впав на долині на коритар, пробився через мур до „Народного Базару“, тай луснув, виломивши добрий кусень муру. Третий ґранат понад дім „Віри“ влетів на подвіре, впав вікном до читальні „Просвіти“ і там луснув.

Нам грозила небезпека. Ми мусіли „Народний Дім“ покинути і перенестися задними дверми до сусідної камениці „Міщанської Каси“ до пп. Загайкевичів. Там застали ми рідню Кормошів. Др. Загайкевич лежав хорий в ліжку. Всі ждали з резиґнацією дальших подій. Вечером впала до мешкання патруля і наставивши до мужчин кріси, візвали їх йти наперед. (Др. Загайкевича на разі лишили в ліжку. Єго трохи пізнійше того самого вечера взяли в печаливу опіку. Свої пригоди тої ночи повинен він докладно описати. Не одному видадуться вони хоробливою, неймовірною фантазією, а однак правдивою). Нас повела патруля через кладку на Засяння. Там стрінули нас товпи грубими лайками. Якийсь старший вже умундурований доброволець пірвав з рамени кріс і змірився до Дра Кормоша. На це прискочив професор Пілецкі і заслонив його собою, взиваючи товпу до спокою і розваги, бож вони всі будуть одвічальні, коли кому з арештованих станеться що злого.

В супроводі численної цікавої товпи заведено нас до бараку, де дижурний офіцер перевів у кождого точну ревізію забравши все, що хто при собі мав. Утішився дуже ключами від каси „Укр. Щадниці“, які я мав при собі. На другий день тими ключами комісійно в присутности о. прал. Зубрицького і о. мітрата Левицького отворили касу і було велике розчарування, коли знайшли готівку, яку виказали книги.

Ніхто не умів дати вияснення, де поділися „воєнні міліони“. Очивидно — їх не було.

В слідуючім бараці стрінула нас „щира“ гостинність. Приміщено нас в льокалях, де перед нами були хорі на сифіліс. Хорі розбрилися по світі, а нам лишили всякі їм потрібні начиння з ліками і прилади. Там ждали ми тижнень, бо приводили щораз нових арештованих. Через той час відвідували нас ріжні провокатори. Особливо безлично напаствували Дра Кормоша, як голову „Нац. Ради“, а відтак безлично доносили, що він задумує щось небезпечного. Одного разу дижурний офіцер навіть повірив у фальшиві доноси і казав Дра Кормоша замкнути на ніч в окремій казаматі, де вимушувано від нього зізнання. Складали нам візити також члени польської Народової Ради. На наше зажалення на лихе приміщення і переслідування мали одиноку відповідь, що то „воєнні часи“.

По тижневи зідвезено нас до Кракова. На кождій майже стації робила нам товпа овації всілякими лайками. Приміщено нас на наш власний кошт в готелі. На життя звернено нам гроші відобрані в Перемишлі, яких було небогато. Ми були під контролею поліції і шпіонів. Куди хто рушився, все волочилася за ним якась тінь.

Коли я йшов на Вавель відвідати королівські гроби, йшов за мною опікун, коли ходив я оглядати клініку, також відпроваджував мене вірний приятель. Навіть до книгарень або антикварень заглядав разом зі мною правдивий знавець і любитель рідких старих книжок.

Наша роля закладників не довго тревала. Як небезпечних ворохобників вивезено нас на Домбє і замінено наші ролі на воєнних полонених. Часті ревізії по куферках, сінниках, подушках, грубах і коминах не дали спромоги вести якінебудь записки. А було що записувати щоб увіковічнити імена Кайфашів і всяких настоятелів бараків.

Касарняне, а радше тюремне життя, голод і холод, а надто переслідування зруйнували не одного молодого. А мені 64 літному з невигод, холоду і голоду приходила загибіль, якби не був прийшов приказ нас по році звільнити і відставити до Перемишля. Тут я віджив, а в десятилітню річницю по відбутій покуті на Домбю ділюся отсими споминами з товаришами спільної долі. — *Олексій Ярема.*

Сповнім обовязок.

Визвольницький здвиг перед десятьма роками коштував нас десятки тисячів убитих і ранених. Тих, що полягли, поминає наш нарід в Зелені свята. Вслід за тим витворився у нас культ могил, який покликав до життя загально краєву орґанізацію „Товариство охорони воєнних могил“.

Раненим т. є. Інвалідам УГА посвячений день 1. листопада кождого року і тому тоді повинен кождий свідомий член нашого громадянства зложити як найбільший податок „Українському Краєвому Товариству опіки над інвалідами“. Кажемо податок, бо це товариство не є жебрацькою установою, і має право від нас вимагати, щоб кождий з нас зложив гріш на удержання Українських Інвалідів.

На жаль, дотепер цего обовязку ми вповні не сповнили. Хотяй богато наших інвалідів зрезиґнувало з допомоги і хотяй в УКТОНІ зареєстровано лишень 648 інвалідів, які потребують постійної допомоги, то і це мізерне число наших інвалідів нема чим удержати. Поминувши мізерні платні (100% інваліди побирають всего по 50 зл. а 50% — по 15 зл. місячно!!) — 280 інвалідів, від 33% нездібности до праці в долину, не побирають ніякої платні, бо нема на це фондів. Цей факт повинен нас соромом бити по лици!

Тому день 1. падолиста відсвяткуємо найкраще, коли кождий з нас зложить податок для УКТОНІ. В тій цілі долучуємо до нинішного числа почтові чеки (складанки), якими кождий з нас повинен відворотною почтою вислати податок для Інвалідів. Хто змарнує чек, не виславши нічого, той нехай памятає, що не тільки не сповнив свого обовязку і не допоміг Інвалідам, але ще шкоду їм наніс, бо УКТОНІ мусіло видати около 15 ґр. на чек (кошт чеку і почтове порто).

Отже сповнім обовязок, бо забезпечення Інвалідів УГА є солідарним обовязком усіх Українців разом і кожного з окрема! Не буде цей обовязок важкий, як-що кожний член громадянства візьме на себе хоч дрібну частину!

А коли це станеться, всі наші Інваліди одержуть такі підмоги, які одержуть воєнні інваліди инших народів. Цего вимагає від нас національна честь.

Цего року мусимо обовязок допомоги Укр. Інвалідам тим радше сповнити, що загальна збірка по селах є неможлива, бо воєвідства не дозволили УКТОНІ уладити збірку в цілім краю. Тому кождий сам повинен памятати про цей обовязок.

1868—1928 — 60-літний Ювилей Матери-Просвіти. Сповнім наш обовязок супроти Неї. А сповнимо його, коли станемо Її членами і зложимо 2-золот. вкладку.

Прекрасні, а притім

Дописи.

Берлін. *Міжнародня вистава авятики в Берліні. (Від власного кореспондента).* В часі, коли перший після війни воздушний корабель Німеччини „Цепелін“ відбуває свої подорожі по Европі і Америці, примістив Берлін у себе найбільшу досі міжнародню виставу авятики, у якій взяло участь 20 держав, що самостійно працюють і продукують на цьому полі. Незвичайно тяжко в коротких словах дати картину цеї для модерного життя так важної вистави, у якій зображено історичний розвиток і сучасний стан воздухоплавби. З цікавіщих предметів, на які звертаються очі пересічного оглядача вистави, треба в першу чергу згадати літак „Бремен“, твір найбільш відомої фабрики Юнкерса, який перший і на разі одинокий відбув щасливо дорогу з Европи до Америки. Фірма „Рорбах“ виставила новий тип, „Ромар“, комбінацію літака з човном, що дає можливість якийсь час утриматися і плисти на поверхні океану, якщо лет у повітрі з ріжних причин ставби неможливим. Ця сама фабрика побудувала для цілей комунікацийних літак великанських розмірів, який сам важить 115.000 клґ. а може взяти зі собою тягару на 20.000 клґ „Цепелін“, що саме збирається до поворотної дороги в Европу, має щойно під кінець вистави запрезентувати себе оглядачам; покищо бачимо тільки ріжні фотоґрафічні знимки та технічно - науковий матеріял цього нового твору німецької техніки. Окрім цих загально - відомих предметів вистави притягає очі глядача цілий ряд літаків ріжних типів, починаючи від цілком невеликих моделів для одної особи аж до транспортових літаків, обрахованих на більшу скількість осіб та баґажу. Дуже поважно представляються відділи чужих держав, як Франції, Італії, Анґлії, Америки та північних держав, що самозрозуміло виставили свої найновіщі досягнення на цьому полі. Історичний огляд розвитку авятики дають досвідні, наукові інститути Берліна та инших міст Німеччини, Порівнюючи перші, дуже примітивні, незручні апарати з модерними літаками, можемо собі щойно уявити цей величезний поступ, який зробила ця ділянка техніки за останніх 20 років. На кінець треба згадати, що сьогодня стала авятика питанням практичного життя, засобом комунікації і транспорту, який незабаром буде поважним конкурентом для зелізниці, звичайних кораблів, а навіть автомобілів.

Берно в Чехословаччині (Від нашого кореспондента). З нагоди десятиліття істновання Чехословаччини відбулася цего року в Берні ювилейна вистава сучасної чехословацької культури, яка зачалася 26. мая і тревала до 14. жовтня. До святочного діла взялися горожани Берна по американськи. На протязі чотирох місяців зачали і скінчили будову виставового парку враз з вибудованнєм всіх виставових будинків та влаштуваннєм самої вистави. Виставовий парк, забудований передовсім кольосальними павільонами, як рівнож будинками, де уміщені театри, кіна, каварні та всілякого рода забави і гри — пристроєний водограями і ставами, положений в найздоровійшій і найкращій дільниці міста — стягав до себе щоденно товпи мешканців Берна та незлічимі гуртки чужинців-прогульковців і був для них оседком науки, краси і добра. Зверхна краса парку криється в гарнім і доцільнім розположенню будівель та передовсім в їх ориґінальній і — так сказати — природній красі, так що висше згадана цьогорічна вистава була в першій мірі виставою модерньої штуки будівництва. Сама вистава обнимала всі ділянки життя всіх верств суспільности Чехословаччини і унаглядняла напрям в якім поступає нині культура в тім краю. Межи иншим була вона ясним доказом на те, що громадяни зрозуміли, що їх будучність лежить в наймолодшім поколінню. На кождім кроці видно було, як великою опікою огортають вони своїх найменших. Вистава доказувала ясно і недвозначно, що щастє приносить чоловікові лише праця. Павільон пражський носив напис (девізу), що працею будуть люди щасливі, навіть колиб золота не було на світі. У лябіринті павільонів можна було скрізь завважати величезний розвій чеського духа за послідне десятиліттє, головно на ділянках літератури і техніки. На більшу увагу заслугувала також вистава штуки малярства і музики. — В центральнім павільоні була уміщена — крім инших вистав — також вистава Прикарпатської Руси, якої герб находився на таблиці гербів Чехословаччини над головним входом. Ця вистава мала головно господарський характер. Господарські школи з Неліпин, з Коритнян, з Подгорян і инш. влаштували виставу господарських приладів і української рільничої та господарської літ ратури. Предметом загального подиву і захоплення були вишивки абсольвенток або учениць кільканайцятьох українських дівочих шкіл з Підкарпаччини (Івановці, Довча, Сасівка, Брод, Бедезля, Ільниці, Кальник, Нижній Синевір і ин.) — Е р б е.

Підгородці, пов. Сколє. Наші громадяни взяли собі за ціль позбутися коршми. Дня 2. вересня внесли письмо до уряду громадського з жаданнєм перевести голосованнє в справі заборони продажі алькогольних напитків. Гром. рада рішила перевести голосовання дня 23. X. і голосовання пішло досить добре, завдяки нашому комітетови, котрий працював, о скілько міг. Люди заохочені пішли до голосовання, як мужчини так і жінки. На 1090 управлених до голосовання, голосувало проти коршми 504 громадян. Додати то, що в селі богато жидів, є 8 склепів, а притім ще кілька фамілій жидівських, котрі займаються чим иньшим, деякі наші люди розійшлись по роботах, найшлися і байдужні, що не пішли до голосовання. За коршмою не було ні одного голосу, тож можна сказати, що тут повна побіда. Наш арендар казився зі злости, кажучи нам, що ми йому нічого не зробимо і виєднав від нашого вітуня в тайні дозвіл на авізацію кооперативи. Слід згадати, що наша кооператива міститься в громадськім домі, так арендар в імени громади зробив авізацію кооперативі. Рада гром., довідавшись про авіз. кооп., зажадала скликання ради гром. На засіданню рада ухвалила авізацію, як незаконно зроблену, цофнути, тому що громада нічого не знала про це, а кошт, який був зроблений, мусів наш війтуньо з арендарем понести. Умова, яка була між громадою а кооперативою, зістала на далі правосильна.

З Польщі і про Польщу

„Говорила небіжечка“ — таке можна сказати про переговори торговельні Польщі з Німеччиною. Балакали, балакали тай до нічого не добалакалися. Німці кажуть, що Поляки завинили, що вони не скінчилися, Поляки знов відказують на Німців. Хто на правду винен — годі збагнути. Покищо переговорів нема і мабуть швидко не буде. Трохи ліпше удалися урядови переговори зі страйкарями в Лодзі, які більш, як два тижні не працювали. Трудну мав перед собою задачу уряд: Промисловці казали, що товар лежить в маґазинах і не можуть його виробляти через те, робітники знов хотіли підвижки платні. Стало на тім, на чім уряд стояв від початку: робітники, хоча як довго страйкували і відкидали проєкт уряду, прийняли те, що дали т. є. 5 процентову підвижку. Значиться — страйк не довів до нічого і робітники тільки наголодувалися. — На 31. жовтня скликує уряд сесію сойму. Після першого привитального засідання буде ще тиждень вакацій, а тоді вже й пічнеться нарада під новим буджетом. Цей новий буджет є видатками вищий від цьогорічного на 300 міліонів, значить — чекає нас нове добро. На саме військо є проєктовано 700 міліонів, підчас, як на потреби рільництва 54 міліони, значить навіть не десяту часть тамтої суми. Припускають отже, що знов буде повно криків в соймі при нарадах над справами буджету — так, як було цього року. — В тих днях умер польський ґенерал Розвадовський, який провадив колись оборону Львова, Його тіло перевезено до Львова і поховано при великих парадах, як колишнього „оборонце кресуф“. Знаємо його і ми...

Що чувати в світі?

Большевики видали в тих днях статистику своєї комуністичної партії, яку припоручив зладити останній Міжнародний Конґрес Комуністичний. Після тої статистики виходить, що комуністів ні не так богато, як то дехто собі уявляє, ні нема між ними так богато селян, як про це брешуть наші большевицькі шмати. Отже на цілім просторі большевицької імперії, тоді, як вона числить 150 міліонів людий, є комуністів всього 1 міліон 304 тисячі, тай в тому числі є 800 тисяч „правдивих“ комуністів, а осталі 500 тисяч, це ті, що щойно хочуть дістатися до партії і відбувають відповідну практику та пробу. Значиться на 140 мешканців большевицькоко царства припадає один комуніст. Далі та статистика виказує, що комуністи, і то ті червоні дуже, рекрутуються в найбільшій части з робітників та голоти міської. Голота та творить одну третину цілої комуністичної партії, числить в ній 459 тисяч членів, а в місті на кождих сто мешканців прападає трьох комуністів. Трохи менше, бо 411 тисяч членів комуністичної партії — це урядовці. Звісно, що тут справа ясна: в большевицьких урядах самі Жиди та Москалі, та постягані і понасаджувані Господь - зна звідки люди, що мусяць держатися жолуба, хоча в ньому сама суха січка. До партії комуністів втягають ще большевики старшин своєї армії і фльоти і це також не диво. Хочеш їсти хліб — мусиш бути червоний, як опир. Та зовсім инакше представляється справа, коли ходить о селянство. В большевицькім раю селяни творять 80 процент населення, тоб то є їх 120 міліонів, та комуністів між селянами є так мало, що як виказує статистика, оден припадає на пятсот селян. Значить мимо аґітації, мимо тисячів брошур і ґазет, якими большевики засипають село, здоровий хлопський розум все горою і не хоче ніяк згодитися на засаду: що твоє — то моє, а що моє — то не руш! Знають добре про це комуністи і хоча скрегочуть зубами зі злости, що їм ґрунт з під ніг на селі усувається — мусять бути тихо, бо селянин розлючений дуже грізний. От щоденно приносять часописи вістки, як то по селах вбивають комісарчиків та комуністів. Селянин в большевицькій державі чується в силі. Він знає, що він є підставою кождої держави і що з ним мусять числитися і навіть дрібки не дасть собі відібрати того, що має. Що до народности, то в комуністичній партії найбільш Москалів — і це також буде одною з причин, що українські селяне ненавидять так комуністів, тих „спасителів людства“ — як то принайменше вони самі себе називають.

Анґлія, Франція і Німеччина починають чимраз більше нахилятися до себе. Німеччина ще поки що не дуже до тих двох своїх недавних ворогів, Анґлії й Франції, пристає, але Анґлія і Франція, які наразили себе Америці своїм морським договором, хочуть конечно спілки з Німеччиною. Обі тоті держави бачуть, що конкуренції з Америкою навіть у двійку не видержуть, а до того мають страх за свої кольонії, бо якби Америка розбудувала свою фльоту відповідно до свойого капіталу, то вони пропали. А треба знати, що життя Франції і Анґлії без кольоній булоб дуже важке, бо там вони мають і ринки збуту для свойого промислу і звідтам горнуть усі сирівці. Отже єдиний ратунок для себе бачуть обі приятельки у спілці з Німеччиною. Знають вони, що в той спосіб, маючи за собою німецьку техніку не боялибся цілого світа, ну і відтягнулиб також їх від большевицького царства, куди дуже радо заглядають Німці. І от щоби трошки приподобатися Німцям, почав анґлійський міністер скарбу Черчіль нараду з Поанкарем та контрольором від С. Народів Паркер Джілбертом, чи не далобся в який спосіб звільнити Надренію від французького війська. Знають і Анґлійці і Французи, що ця справа для Німців найважнійша і що без розвязання її з Німцями нема що й говорити. І дораджуються до того, що мабуть зачнуть вже в трудні забирати військо з Надрення, а крім цього зменшать Німцям рати відшкодовання, яке сплачують вони у височезній сумі побідникам. І так поволи виростає Німеччина в силу. Хто знає, чи незадовго не почне знов диктувати Европі.

Італія, певна своєї сили, вислала в тих днях свою відповідь Французам, які запрошували її приступити до морської спілки з ними та Анґлією. У тій відповіди зазначив Муссоліні виразно, що він обурений на ломаннє всесвітного мира якимись тайними договорами, що Італія стоїть на тім самім становищу відносно морського пакту, що й Америка і приобіцяв собі той великий чоловік, що також розбудує фльоту. Ясно, що після такої відповіди задумана французько-італійська приязнь лопнула, як банька з мила. А Муссоліні тим не журиться дуже. У нього на голові нові проєкти розбудови сили Італії.

В Югославії як було так і є. Хорвати не то що не погодилися з урядом, але скликали до міста Сісек у Хорватії зїзд хлопсько - демократичної коаліції. На зїзд цей прибуло 45 тисяч Хорватів, та мимо цього відбувся він у повному спокою і порядку. Предсідник зїзду, звісний хорватський провідник Мачек, заявив таке: „До скупштини не вертаємо — і не вернемо. Ті, що мають владу в Білгороді, надаремне надіються на баґнети, бо баґнети в руках наших братів і синів. Після морду в скупштині нема конституції. Є тільки народ і король. Чекаємо, а король сидить тихо...“ В тім місці відібрали йому представники уряду голос. Зїзд ухвалив ряд резолюцій, подібних до богатьох попередних. Одно з них бє: „Не хочемо теперішного уряду, давайте нові вибори!“ Твердо тримається хорватський народ раз вибраної дороги. Не так, як ми...

Болгарія обходить цього року двайцятьліття своєї самостійности. Двайцять літ тому назад оголосив себе болгарський князь Фердинанд королем і зірвав останні турецькі пута, що зазначувалися плаченням данини що року. З нагоди того двайцятьліття усі болгарські часописи пишуть богато про розвій Болгарії від 1908 до 1928 року. „Перше десятиліття нашої держави — пише одна богарська ґазета — скінчилося для нас дуже-дуже трагічно. Ми програли війну і найшлися поборені в окруженню ворогів. Почалися замішання, замахи на нашу свободу і нужда. Та здоровий болгарський дух усе переніс. В страшних умовинах сів на престіл новий король, Борис, що тепер також обходить десятиліття своєї коронації. Під його мудрим проводом дійшла Болгарія до того, що нині з нею числяться, а в краю живеться можливо. Починаємо третє десятиліття під ясною зорею...“ Що правда, то свойого короля Болгари люблять. У десятиліття

КУРДИДИК АНАТОЛЬ.

Наша держава.

Сьогорічне десятиліття того часу, як ми зірвалися до будови Власної Хати, вимагає од нас всіх не охкання та плачу по її втраті. Може більше, як коли, ставить цей момент домагання, щоб ми приглянулися собі і тому, що будувалося і що будується, та щоб витягнули ми відповідні науки з цього розгляду і приноровили їх у дальшому шляхови нашого розвою. Одним з найважнійших того рода міркувань буде питання: Як виглядала і як була устроєна наша Держава?

Булоб соромом для нас незнати про це. А гріхом вже булоб пізнати її, придивитися її будові і на будуче не знати, чого уникати, а чого триматися. Історія — кажуть — вчить життя і ми мусимо з недавної нашої історії неодного навчитися. А як навчимося — не одно лихо оминемо і неодну справу повернемо так, що нам тільки од цього буде користь.

* * *

Держава наша зродилася в дуже сумний час. Европа ціла палала од пожарів, по Галичині скрізь лишилися рови, руїни і гроби. Стара Австрія розлетілася, лишаючи нам безмежну нужду і більш нічого.

Коли Вільсон проголосив свої постанови про самовизначення народів — стало ясним, що Австрія жити не буде. Цісар Карло хотів зробити ще з неї союз держав, але це йому не вдалося. Усі народи заявили охоту жити самостійно. Заявив це й український народ в Галичині, проголошуючи себе в дні 1. листопада 1918 р. паном на своїй землі.

У слід за тим наступило перебрання усіх урядів та властий у свої руки, чищення їх від чужинців та доповнювання своїми людьми. Від цього першого моменту зявилися величезні трудноші, бо війська у нас було, особливо старшин, дуже мало, а вся адміністрація находилася в руках Поляків та Німців. Всеж таки на протязі трьох перших днів падолиста перебрано було все українськими людьми і державний апарат сяк-так став функціонувати.

Національна Рада з послів сойму та парляменту стала скелетом державної машини. Вона відразу взялася за поділ праці та найважніщі два завдання: визнання нашої держави заграницею та злуку з Великою Україною, на якій кипіла тоді домашна війна.

13. листопада вийшов основний закон, силою якого держава стала Західно-Українською Народною Републикою і приняла за знак свій льва та синьожовтий прапор. Стаючи республикою, допускала тим самим держава найширші маси до участи в управі та кермі державою, стала направду державою селян і робітників, державою усього народу.

Західно-Укр. Нар. Реп. обіймала собою простір 70 тисяч кільометрів, усі землі заселені Українцями в межах австрійської держави. Границя її йшла на заході попри Ярослав, Сяном коло Перемишля, повітами Сянок і Ліско на Грибів—Криницю—Жеґестів, відтак переходила Карпатами на Закарпатську Україну і північну Буковину. Величиною була вона в нинішну Угорщину, тобто два рази більша, як Бельгія чи Голяндія. Та вже в перших днях простір той звузився: Румуни зайняли Буковину, Мадяри і Чехи Закарпаття, а західні повіти опинилися поза фронтом. Столицею стало місто Станиславів.

Що до населення — то числила З. У. Н. Р. 6 міліонів мешканців. У тому числі на кождих сто горожан припадало 71 Українців, 13 Поляків, 13 Жидів та 3 Мадяри й Німці. Меншостям забезпечено відразу повні права і тільки з огляду на війну заведено було деякі обмеження та надзвичайний стан. Всеж таки полишено усім меншостям їх школи, навіть середні та звільнено їх від служби у війську.

Найвищою владою, тому що З. У. Н. Р. була двигнена руками цілого народу, стала вибрана Національна Рада. Та що вона була за велика, вибрано з поміж неї Виділ Національної Ради, а той вже мав право настановляти секретарів (міністрів), іменувати урядників та контролювати закони, видані Нац. Радою. Виділ той став отже найвищою владою, а в склад його перший ввійшли: Др. Евген Петрушевич, Др. Лев Бачинський, Семен Вітик, Др. Антін Горбачевський, Гриць Дувіряк, Др. Михайло Новаківський, Др. Теофіль Окуневський, Омелян Попович, Андрій Шміґельський та о. Др. Степан Юрик.

Національна Рада, яка зразу урядувала у Відни, перенеслася з хвилею проголошення Західних Земель України державою до Львова. Тут її доповнено зразу інтеліґентами зі Львова, а опісля й представниками повітів. В 1919. р. вона зїхалася на сесію до Станиславова, вибрала з поміж себе цілий ряд комісій та ухвалила закон що до її членів. Члени ці мали права теперішних послів: були незаймані, діставали дієту та мали вільну їзду залізницями. Знаючи однак, що вона не є свобідно вибраним тілом, У. Н. Рада підготовляла закон про вибори, після якого до будучого сойму мало увійти 226 послів, з того 160 укранської, 33 польської, 27 жидівської та 6 німецької народности. Закон цей через воєнні події не було вже змоги перевести в життя.

Звісно, що у всякій державі мусить бути побіч законодатної влади щей влада виконуюча. Тим то ще до проголошення укр. держави було вибрано на поклик Нац. Ради повітових комісарів та позакладано скрізь Військові Ради з укр. старшин та вояків. Оті комісарі враз з військовими радами переймали усю владу в ночі з 30 жовтня на 1 листопада 1918 р. у свої руки силою. Найвищіж уряди, міністерства, а понашому Секретаріяти, утворила Нац. Рада зі своїх членів, даючи тим самим почин Державному Секретеріятови, тобто Раді міністрів. У склад Державного Секретаріяту, або як пізніще це названо, Ради Державних Секретарів входив голова і 14 фахових Секретарів. Це були Секретарі: внутрішних справ, заграничних, війська, фінансів, торговлі і промислу, віроісповідань, просвіти, судівництва, земельних справ, шляхів, почт і телеґрафів, публичних робіт, суспільного здоровля та суспільної опіки і праці. Пізніще Секретаріяти просвіти і віроісповідань влучено в один, шляхів, почт і телеґрафів в другий, а справи сусп. здоровля, опіки і праці підчинено Секретаріятови Внутрішних Справ.

Ота Рада Держ. Секретарів відбувала часто наради, особливо коли ходило о зносини з заграницею, а кождому Держ. Секретарови були підчинені відповідні уряди у цілій державі.

Найтящу працю мав Секретар справ заграничних. В його руках лежали справи визнання нашої держави, справи зносин з заграницею та пильнування справ З. У. Н. Р. на мировій конференції в Парижі. Перший Секретар загр. справ, др. Василь Панейко їздив на ту конференцію, але праця цього секретаріяту зустрічала важкі перепони, бо нас скрізь за границею представили добрі люди за большевиків. Найгірше, що як і всюди, так і тут брак було відповідних людий. Секретаріят цей ділився на три відділи: дипльоматичний, що пильнував нашої справи заграницями і в сусідів, пашпортовий, що уділяв дозволів на вїзд і виїзд з території З. У. Н. Р. та пресовий, що мав за задачу інформувати світ про нас та відбивати наклепи на нашу державу. Праця цього останного відділу була дуже важка, бо зі всіх боків окружали нас вороги і вістку подати у світ чи одержати зі світа було незвичайно важко.

Другим Держ. Секретаріятом, що поборював незвичайні труднощі, був Секретаріят Військових Справ. Молода наша держава примушена була вести на всі боки війну, а до неї потрібного було і війська і технічного матеріялу і всього того, що потрібно для армії. Теріторію держави було поділено на три військові области, на місце австрійських корпусних команд: Львів, Тернопіль, Станиславів, а кождій области підлягало по 4 військові команди, до яких входило по кілька повітів. Важку працю мав особливож мобілізаційний відділ цього Секретаріяту, що мав дбати про доставу людського матеріялу. Мобілізацію ведено по повітах на власну руку, часто без пляну і невміло. Були випадки, що селян асентеровано, а опісля пускали їх до дому, бо не знали, що з ними робити. Це — в свій спосіб — підривало повагу влади, у війську спричинило це масову дезерцію і псувало цілий порядок. Вкінці було вироблено одноцілий плян мобілізації: у війську мусіли служити старшини до 50 року, а стрільці між 18—35 роком життя. Не менше од мобілізаційного мав важку працю відділ амуніції та технічний. Війна вимагала амуніції, вимагала всякого воєнного приладдя, а його дістати за границею або зовсім не можна було або за дуже дорогі гроші. То, що лишила Австрія, було старе та й скоро вичерпалося. Таку саму важку працю мав відділ санітарний, що мусів старатися о перевязки і ліки, а далі відділ постачання, що мав дбати за одяг та їду вояка. На

зробили йому ось який дарунок: Принесли вінець зі збіжа, в якому кождий колосок був з иншого села. Кілько труду мусів коштувати цей вінок — це инша річ. Але, кажуть, король розплакався, побачивши цей доказ вдячности свойого народу. І оттак серед парад та забав родиться третя десятка років самостійного життя маленької Болгарії, що числить всього півшеста міліона мешканців. А ми що обходимо цього року — і чому?

Румуни мають у себе клопіт і з Німцями і з Мадярами. Перші уладили зїзд і на ньому гостро домагалися, щоб уряд оголосив вже раз давно заповіджені закони про національні меншости та перестав знущатися над ними. Налякалися Цигани Німців і на ґвалт почали ті закони писати, а уряд так роздобрився, що призначив аж 20 тисяч леїв на підмогу приватним школам нац. меншостий. Далі задумує уряд перевести шкільний плебісцит і на підставі його отворити такі школи, яких буде домагатися населення. Від тепер будуть про мову, у якій має учитися дитина, рішати родичі а не, як досі було уряд. Такий крок Румунів, які не дуже то хапаються щонебудь дати, треба пояснити хиба тим, що Цигани хочуть приєднати собі Німеччину, яка у світі має і буде мати великий голос, а вона твердо стоїть навіть за тими Німцями, що живуть в Румунії. З Мадярами мають знов Циганчуки таку біду: Недавно відкрили у Букарешті велику шпигунську орґанізацію мадярську. Провідників її засуджено — що правда, на кілька літ тюрми — та все таки оте, що Мадяри нюхають за чимсь у Румунії, не дає Циганам спати, бо що якийсь час вспоминаються Мадяри за зрабовану у них частину Семигороду. А коли хто після сварки посилає в чужий край шпигунів, то це не пахне нічим иншим — як тільки війною. Біда значить.

Хіни переживають тепер великі історичні часи. Отсе оба вожди ворожих собі армій заключили договір приязни і утворили перший від довшого часу сталий уряд, який признали над собою усі хінські провінції. Новий уряд почав уже урядування, поробив наново договори з европейськими державами та Америкою, а внутр держави завів богато змін і оголосив нову конституцію. Після цеї конституції управа державою виходить від націоналістичної партії хінської Куо-мін-тангу, а на чолі Хін стоїть „Рада державна“, яка складається з 16 членів і вона диктує цілій державі. Виборів від тепер в Хінах не буде, а що головою ради став тепер провідник націоналістичних військ Чанґ-Кай-Шек, то тим самим край підпадає під його диктатуру. До тої державної ради входить і син бувшого большевицького прислужника Чан-Тсо-Ліна, який не пішов слідами батька — бо навіть є ворогом всякої большевицької демаґоґії і добро Хін ставить вище свойого власного. З хвилею появи ради державної війна домашна у Хінах скінчилася і Хіни стають знов твердо на власні ноги. Це застрашує трохи европейських і американських політиків, бо якби хінський 400-міліоновий народ підорґанізувався та утворив армію відповідну до свойого числа, то перед ним стоялаб отвором дорога і до Европи і до Америки. А ніхто — треба признати — не хотівби з „жовтими чортами“ зачіпатися...

Афґаністан, оте королівство, де панує славний з недавної подорожі по Европі Амманула, пережив малу революцію, саму собою цікаву. Причину до неї дав сам Амманула, який надивившись по Европі на ріжні чуда поступу та техніки, зачав свою країну европеїзувати і то від того, що позносив заслони на лиці у жінок та зрівнав їх у праві з мужчинами. Не подобалася богатьом така нагла зміна старих звичаїв і вони під проводом одного з кревняків Аммануди зробили бунт проти нього. Та Амманула довго не бавився з повстанцями: розброїв їх, а свойого фаміліянта казав розстріляти. І так культура европейська входить у Афґаністан крівавою дорогою.

З нагоди листопадової річниці відбудеться в середу 31 го жовтня о год. 6 веч. в катедр. церкві панахида, а в четвер 1-го листопада о год. 7-ій рано Служба Божа.

Новинки

З БРАНЖІ ҐУМОВОЇ ОБУВИ. В царині ґумового промислу в сучаснім сезоні обсервується поважно збільшене запотребовання на кальоші і снігівці. Здавалобися, що перед такою богато обіцяючою конюктурою, ціни зимової обуви піднесуться. Польський Ґумовий Промисл „Pe-pe-ge“ Тов. Акц. в Ґрудзьондзу через докладне стосовання раціоналізації праці і зменшення коштів продукції обнизив в сім році ціни на кальоші і снігівці о 8 до 10%. Притім треба зазначити, що попит на вироби еї марки за границею є досить звачний і Т-во. Акц. „Pe-pe-ge“ моглоби дорогою вивозу дійти до тих самих цін як і заграничні фабриканти, однак зменшило в тім роді вивіз своїх виробів, аби заспокоїти потреби внутрішного ринку.

ОТ ТОБІ Й ПОДРУГА! В Буську пов. Камінка Струм. жило собі, як Бог приказав, супруже, Франко і Зоська Влізло. Зоська так любила свого чоловіка, що як він всміхнувся до кого, то в хаті була вже авантура. Врешті почала бути заздрісною, а що чоловік сміявся з її уваг, постановила його вбити. Роздобула револьвер і одного ранку, як чоловік ще спав, почала до нього стріляти. На щастя всі стріли були хибні, а заздрісну Зоську всадили за крати. І тепер не буде знати, чи чоловік сміється до кого, чи ні.

СМЕРТЬ ПО ДОРОЗІ З ЯРМАРКУ. Леопольд Новосільський, 45-літний господар з Почапинець пов. Тернопіль, вертав до дому з ярмарку. Не знати з якої причини впав нагло з воза, вдарився об камінь і застиг на місци. Жінка привезла до дому тільки трупа мужа.

ЗАГАЛЬМУВАВ! Як то не добре станути на шинах на самій рампі возом — о тім переконався Федь Дутко з Козаччини. Захотілося йому гальмувати віз якраз в тім місці, де гостинець перехрещується з тором залізничим коло стації Тересин. Переїзджаюча в тій хвилі моторова дерезина вдарила цілою силою в віз і вбила оба коні. І вже не було по що гальмувати.

НЕ ЗАТИКАЙТЕ КОМИНА. Учителі Палюшкевич і Бучак з Ласківець пов. Теребовля напалили в печі і зашвидко засунули засувку. В наслідок цього зачадилися і то так, що Палюшкевич на другий день вмер, а його товариш ледви чи буде жити.

ЖАХЛИВА СМЕРТЬ Минулого тижня згинуло в Ню-Йорку двох внуків міліонера Гідженейма такою смертю, що в Европі просто неможлива. Оба хлопці дивилися з даху 13-поверхового дому-хмародеру на вулицю. Нагло втратили вони рівновагу і впали з тої лячної висоти на дах сусідного дому. Смерть прийшла відразу.

ЩЕ ОДИН ЧУДОТВОРЕЦЬ. Від довшого часу крутився в околиці Станиславова Альойзи Трембовецкі, що вдавав зі себе знахора і лікаря і в той спосіб видурював гроші від людий. Продавав він іменно пляшечки з чистою водою за високу ціну, яко чудотворний лік. Люди купували і булиб далі купували ще довго-довго, якби не поліція, яка чудотворного Альойзого злапала тай засадила в таке місце, звідки певно чудом не вийде. Хиба за кілька літ.

ВІЙНА З БОГОМ. Статистика урядова большевиків виказує, що там у місяці вересні ц. р. замінено на доми забави та театри 63 святинь. Лячно подумати: 63 церков за один місяць! Побачимо, чим скінчиться та війна з Найвищою Силою...

СОБАЦІ СОБАЧА СМЕРТЬ. Перед трьома тижнями в Лентовні пов. Ніско замордували невислідженi розбишаки господаря Заставного та обікрали склепарку Швебель. Поліція швидко дізналася, що злочинів тих доконав Францішек Козловскі і хотіла його зловити, але той, мабуть остережений кимсь, утік в поле. Заряджено погоню і Козловскі бачучи, що не втікне від кари, скочив сам до ставу та втопився. З думкою самовбійства носився він вже мабуть довший час, бо виходячи з дому попрощав родичів і сказав їм, що більше не верне.

ОПЕРАЦІЯ НА СОБІ. Часто пишеться про дива лікарської штуки, але те, про що згадують анґлійські часопити, видається просто неймовірним. Знаний лікар др. Мельс захорував нагло небезпечно на сліпу кишку. Тому, що инший лікар був дуже далеко, а справа вимагала дуже швидкої операції, рішив др. Мельс виконати її сам. Затроїв отже місце операції, розтяв, усунув сліпу кишку і рану зашив. При операції помагав йому тільки його помічник. Тепер др. Мельс вже здоров, на диво цілому світу.

І ЗНОВУ БАНДИТИ. Антін Топоровський зі Слобідки коло Бережан прилапав на своїм подвірю злодія. Оба почали бійку, серед якої рабівник витягнув баґнет і пробив ним Топоровського. Топоровський незабаром згинув, а бандита зник, як Заґурскі. — Господар Степан Карпо з Передільниці пов. Добромиль (знане село!) пішов ранком на стрих будити парубка свого Сина, та застав його неживого з раною у лівім боці. Хто був убійником нещасного наймита — не знати. — В селі Лентовня коло Ніска трьох бандитів напало на хату Шведової Теклі і погрожуючи револьверами зажадали грошей. Колиж Шведова мимо того не хотіла цього зробити, опришки вхопили її за руки і за ноги і посадили на розпалену кухню. Серед страшних мук сказала їм Шведова де є гроші, бандити забрали 12 дол. і 180 зол. і втікли. — Невислідженi досі бандити впали до мешкання Вартоломея Тройнара в Крачковій пов. Ряшів. Під загрозою смерти видав їм Тройнар 200 долярів і 300 зол. і бандити вийшли. По хвилі пошкодований кинувся їх доганяти — та горлорізи засипали його градом куль, з яких на щастя ні одна не вцілила. — На дорозі з Красної до Надвірної якісь розбишаки напали на Антона Павлюка, стягнули його з воза і побили. Коли кинулися видерти від нього гроші — надїхала на щастя якась друга фіра і бандити втікли в ліс. — Так само на дорозі з Яричева до Полонич напали бандити на купця Бронштайна, приложили йому до грудий револьвери і зрабували 305 зол. — Федьо Аннюк з Сорік пов. Коломия зустрів вертаючи з поля на дорозі свойого ворога за межу, Петра Аннюка. Серед сварки витягнув завзятий Федьо револьвер і стрілив кілька разів до свого противника. Кулі хибили — а Федьо повандрував за крати. — В Деревні пов. Жовква найшли трупа Івана Шеремети, якого застрілено на полі. Хто застрілив - не знати. — Також і в Лодині біля Ліска замордовано на полі Михайла Піснярського і убійників не прилапано. На оден тиждень — досить!

АРҐЕНТИНА ЗАМКНЕНА! Щоби охоронити людий від несумлінного визиску аґентів, подаємо до відома всім, що польський державний Уряд Еміґраційний перестав давати дармові паспорти до Арґентини. Сталося це у звязи з забороною арґентинського уряду дальшого вїзду еміґрантів. Консуль арґентинський буде видавати віза тільки 1) рільникам, що хочуть купити землю в Арґентині, 2) особам, що одержали візнання від своїх кревних та 3) особам, що вже мешкали в Арґентині і які хочуть туди вернути. Для всіх инших дорога до Арґентини є замкнена і тому не вірити безсовісним аґентам, що ще далі вербуватимуть туди людий.

ДИВНЕ САМОВБІЙСТВО. Огородник Петерсон в Данії жив собі тихенько та мав нарічену. „Любилися, кохалися, як голубів пара“ — як то співають. Одного дня позичив Петерсон у свойого знайомого авта, щоб, як го він казав, переїхатися троха. Добрий сусід позичив. Петерсон сів з любкою, розігнав повною силою машину і на очах богатьох людей вїхав в море. Віз кинулися витягати, та найшли його в глубині 8-ох метрів, а Перерсона і його кохану наречену у возі. З листа, який лишили обоє, довідалися щойно люди, що молодята рішили вмерти, бо їм не можна було пібратися, а 17-літна нарічена Петерсона сподівалася швидко дитини.

БРАТ БРАТА. В селі Водники коло Станиславова брати Скавритки сварились вічно за маєток. Оноді, коли старший з них, Юрко, заснув, молодший, що числив 20 літ, вхопив сокиру і рубнув брата в голову так, що розколов йому череп і мозок виплив на верх Нещасного серед страшних мук відвезено до шпиталю, а молодший, Василь, зник без сліду.

НОВИЙ ВИНАХІД. В Берліні поуставлювали скрізь по вулицях апарати, які за вкиненням грошей видають відповідний папірос. Проти них запротестували усі трафіканти, жаліючись, що тепер дуже мало гостей заходить до трафіки — а вониж прецінь платять податок.

ЦЕ ДЕЩО НАВЧИТЬ. На стації в Галичі арештувала поліція 17-літного Михайла Зубкевича за те, що кинув каменем у вікно поспішного поїзду. Шиба од цього збилася і покалічила одного з кондукторів. Зубкевич буде відданий під суд і це може дещо спинить наших підпарубків від диких вибриків, що дають їм свідоцтво некультурности.

ДИВНА ПРИЧИНА. В Ґрудзьондзу мав місце такий виладок: Понад місто летів літак у висоті 500 метрів. Коли находився над забудованням одної фабрики, впала з нього велика банька з бензиною і полетіла прямо на її подвіре. Тут вибухла вона, упавши, з таким гуком, що мур у фабриці зарисувався і осунувся. Бензина запалилася і розлялася попід будинок. Від цього запалав один, а опісля усі маґазини. Помимо швидкої помочі вогонь зліквідували щойно тоді, як остали нагі, закопчені мури.

ДО ЧОГО ДОВОДИТЬ ГОРІВКА? На весіллю Микити Комети в Бересті над Бугом доливали гостям так сивушки, що врешті всі були пяні. Розвірілі люди забажали дикої забави: витягнули на вулицю музику, поскидали убрання і розпочали голі танець, що був подібний радше на риковиско худоби. Коли одначе трьох притомних людей, брати Змитрушки хотіли гостей спинити у тому божевіллю — пянюги вхопили найстаршого з них Пилипа і насгромили на гострий кіл. Брат Пилипа, Микита, кинувся на поміч нещасному, але йому пяниці зробили те саме. Третий брат, Грицько, сів на коня, щоб дати знати про все поліції та розвірілі танцюристи стягнули його з коня і також вбили на паль. Заки прийшла поліція, всі три брати сконали у страшних муках. Кільканайцять розбішених пяниць зараз закуто і відставлено до криміналу в Новоґрудку. Оттак троє людей втратило завдяки горівці молоде життя. — Віденъ зворушений

Загальні збори Муз. Інститута ім. Лисенка в Перемишлі, відбудуться 5. листопада ц. р. о 7 г. вечер в домівці Муз. Інститута.

траґедією родини робітника Ганса Фехнера. Цей чоловік працював зразу щиро і жилося йому добре довший час. На своє нещастя пізнався він з якоюсь жінкою, а та довела його до того, що почав запиватися, побивав цілу родину і продавав, що попало під руки, аби тільки мати горівку. Нещасна жінка Фехнера не могла довше знести такого життя. Оноді напоїла дітий трійкою, положила їх в ліжко, а опісля й сама отруїлася. Коли пяний Фехнер вернув до хати, застав там тільки три зимні трупи. Зруйноване родинне щастя поділало так на нього, що моментально витверезів, в розпуці вхопив пляшку з рештою трійла і випивши його положився коло своїх найдорощих. Рано найшли сусіди чотири неживі людині там, де ще пару місяців тому цвило родинне щасливе життя. Оттака то горівка...

СТРАШНА КАТАСТРОФА. На днях завалився в столиці Чехії, Празі, величезний пятиповерховий будинок, який якраз викінчувано. Румовище засипало 40 робітників і дві жінки, що працювали коло його будови, двоє дітей, що переходили случайно в час катастрофи попід дім, та дві фіри з кіньми, що в той час переїздили вулицею. Доси витягнено до 20 трупів, так, як розбирання руїн йде дуже пиняво. Кажуть, що причиною карастрофи був злий цемент, яким споювано бетонові бльоки, а який в пору не висох.

„НА ПОЛЬСЬКІ ОКРЕНТ“. З такими словами входив до кождої хати якийсь Собчак, родом з Лодзі і збирав по добрих людях добровільні датки. Звісно, що на таку патріотичну ціль ніхто дати пару золотих не відмовлявся, а були такі, що давали по кількасот золотих і Собчак мав усе доволі гроший. Одначе пізніще показалося, що Собчак є собі звичайним ошустом, який тільки колись був аґентом Т-ва для будови „окрентуф польських“ і мав його леґітимацію. Т-во те сьогодні не істнує, а Собчак назбирав від людий 16.000 зол., ну, і жив, як буржуй. Тепер допитується його поліція про адреси добродіїв, що давали датки.

ПРОДАНА ДЕРЖАВА. Недавно доносили ми про те, як міліонер Рокефелер купив місто. А оце пишуть часописи, що другий американський міліонер, Морґан, заложив спілку, яка має купити на свою власність цілу державу Анґору, положену на границі між Еспанією і Францією, за ціну 2-ох міліонів долярів. Держава Анґора, одна з найменших у світі числить всього на всього 6.000 мешканців — отже стільки, що більше село. Мимо цього має вона і президента і парлямент зложений з 24-ох послів і є зовсім свобідною державою. Морґанови припалиби за його гроші всі державні добра та неужитки, на яких хоче він вибудувати великий дім гри, на взір славного у цілому світі Монте Карльо.

НЕЩАСТЯ ПРИ ПРАЦІ. В тартаку, що находиться в Дерневі пов. Камінка Струм. робітник Коперянів працював так неосторожно коло пили-циркулярки, що та втяла йому три пальці правої руки, а два останні покалічила. Зноваж в Сапіжанці тогож повіту слюсар Фриц, зайнятий в тартаку лютував незручно помпу і попарив собі очі. Двох людий стало каліками в однім тижні і то через власну неувагу.

ПАНАХИДА НА МОРІ. Недавно тому затонула була на морі підводна французька лодка „Онжін“ враз з залогою і досі її не найдено. Кілька днів тому правили панахиду по нещасних моряках. Великий кружляк „Едґар Кіне“ виїхав на те місце, де лодка пропала і віддав 21 гарматних стрілів на честь 21 втоплених вояків. Опісля відправив священик відповідне поминальне богослуження, а на воду вкинено 21 вінців, неначе на спільний гріб поляглих.

НЕ ЗАБУЛИ І ЗА ВОЄВОДУ. До помешкання теперішного воєводи львівського, Дунін Борковського, дісталися незнані злодії по ринві, виважили шибу в скляних дверях і не заставши нікого в хаті, позабирали, що попало під руку: диван, футро й скринку з медалями. Своїм виступом злодії Львова наче закпили собі з „найвищої влади“, а найгірше, що поліція нікого ще не зловила. Що тут говорити про крадіж у війта, коли і воєвода від злодійських рук встеречися не може.

швидку руку мусів він заложити варстати шевські і кравецькі — але того не вистарчало. На фронт не можна було висилати людий голих і босих і голодних. Всеж таки укр. вояк доказав того, чого ні один в цілім світі: серед снігів він обдертий і голодний, не то що стримував ворожі навали, але ще й часто відносив побіди. Брак старшин, особливож штабових, давався боляче відчувати. Ми мусіли слухати чужинців у своїй армії. Секр. Військ. Справ дбав і про будуче армії. Він виробив плян мундуру, винайшов цілу низку фахових назв та установ медалі і відзнаки.

Секретаріят Судівництва не заводив ніяких змін у судах, хиба в їх особистому складі та назві. Зрештою, на цілій теріторії З. У. Н. Р. швидко проголошено воєнний стан і всякі справи підпадали під руку військових судів. Всеж таки пороблено було заходи, щоб заложити окрему палату адвокатів у Станиславові та упорядковано справи нотаріяльні.

Секретаріят Внутрішних Справ дбав про порядок в Державі. Свою владу виконував він за помічю повітових комісарів, зразу вибираних а опісля назначуваних і жандармерії. Тим комісарам підлягали усі справи повіту: іменування урядників, наглядання за підозрілими, справи здоровля та опіка над сиротами й каліками. Селам лишено самоуправу. Скрізь повибирано було нових комісарів громадських. Найважніщим завданнем Секретаріяту Внутр. Справ була справа прохарчування мешканців та війська. В Галичині, висиленій в той час війною, була страшенна нужда й голод. Повітові харчеві уряди як могли, так запобігали лихови. Видавали обмеження продажі хліба і мяса і тд. алеж одіжи та хліба був такий брак, що Придніпрянська Україна мусіла на ґвалт нам допомагати. Вона допомагала і харчами і збіжем і на протязі кількох місяців надіслала до Галичини біля півтори тисячі ваґонів харчів.

Труднощі мав перед собою і Секретаріят фінансів і Секретаріят торговлі та промислу. Гроший було треба безліч: на куповання того, що найпотрібніще за границею, на пенсії, на допомогу бідному населенню. Держави черпають свій дохід головно з податків; але у нашій державі стягати їх по причині загальної нужди було майже не можливо і тільки по містах стягано деякі оплати. Головним жерелом доходів була продажа нафти та надсилання гроший з Придніпрянщини, бо промислу у нас не було. Він був почасти знищений (цукроварні, горальні), почасти брак йому було сирівців. Як гроші ходили у нас зразу корони, а опісляж побіч них, у тій самій вартості, гривні. Платні урядників були низькі.

Ніяка сьогочасна держава не моглаб істнувати без залізниць, почт та телеґрафів. І наша також взялася за їх упорядковання, тим більше, що в початках її впали на Неї величезні маси здемобілізованого війська, серед яких кинулися хвороби і їх треба було відіслати домів. На залізницях відчувався шалено брак людий, яких позичали ми по части у Придніпрянців та вугілля. Старі запаси швидко вичерпалися, поїзди мусілося опалювати деревом і Секретаріят з тих двох причин мав богато клопоту. Поїзди всеж таки курсували, а в останньому часі почали опалювати льокомотиви ропою. Почта у перших тижнях йшла дуже пиняво й нужденно — пізніще функціонувала справно, а уживала значків або австрійських чистих або перестемпльованих знаками З.О.У.Н.Р. Телефони та телеґрафи помимо браку матеріялів ішли добре і послугувалися укр. телеґрафною азбукою.

Секретаріят Просвіти та Віроісповідань дбав про школи. Його старанням було заложено 26 укр. держ. ґімназій, 7 семинарів, 3 реальні школи, школи фахові і ремісничі (Станиславів, Коломия, Тернопіль) та безліч курсів. Признано було також по більших містах ґімназії для Поляків і Жидів, але Поляки школи, заложені нашою владою, бойкотували. Як усюди, так і тут давався чути страшний брак людий.

Секретаріят Земельних справ старався з усіх сил, щоб піднести знищене війною рільництво. Він наказав був примусове оброблення землі, а тимчасом підготовляв справу земельної реформи. Уся земля, що належала до великих власників мала бути викуплена та роздана селянам, в першу чергу укр. інвалідам і сиротам по вояках, а далі усім, хто її потребував. Ліси усі узнано за власність держави. Одночасно з тим підготовляв Секретаріят відбудову знищених сіл, призначив на ту ціль 200 міліонів гривень, заложив усюди будівельні експозитури і зарядив рубання і громадження будівельного матеріялу. Безліч добрих плянів та намірів наших Секретаріятів пропало через те, що з весною почався жахливий відворот.

* * *

Так коротенько булоб сказано про вигляд нашої держави, її лад та владу. Зроджена в краю знищенім війною та серед найбільшої нужди увесь час носила вона сліди страшного лихоліття на собі. Брак, брак і ще раз брак — оте було ціхою її життя. Та всеж таки і громадянство і військо — цілий народ показав, що він бажає власної держави. Серед невисказаних трудів, з посвятою будував він ту Свою Державу і мріяв, що стане вона частиною Соборної Вільної України від Кубані по Сян. Частина цих мрій Галицького народу сповнилася. 22 січня 1919 р. проголошено було зеднання Західної Української Народної Републики з Народною Републикою, що виросла на степах над Дніпром. Мрії Українців, здавалося, сповнені...

Так щож? Вичерпаний край, безнастанна війна з сильними ворогами, брак того, що було потрібне військови і страшна недуга тифу зложилися на Велику Катастрофу.

Україна, як держава перестала істнувати. Землі її розпарцельовано, дітий погноблено — і десять літ треває вже День Великого Плачу...

Та стоячи на порозі нового десятиліття, маючи за собою десять літ важких зусиль за своє елементарне право істнування — Укр. Народ рук опустити і заливатися сльозами не сміє...

Орґанізація — праця — ось повинні бути кличі Його в сучасний момент. Двома тими шляхами Він, хоча як сьогодні нужденний і оганьблений, дійде до своєї цілі.

ПОЗІР!
„Вертеп наших Днів“
Ляльковий Театр приїде до Перемишля дня 4. XI. 1928. Подробиці в афішах.

ДРОҐЕРІЯ „ПІД ЗВІЗДОЮ“
при **Аптиці „під Звіздою“** в Перемишлі ул. Францішканська 24 (коло вежі) поручає всі артукули, що входять в круг дроґерії по **найдешевших цінах.**

Іспитований, безженний дяк 25 літ, уміє провадити хор, з добрим тенеровим голосом, пошукує посади. Ал. Пивець, п. Горинець с. Радгуж.

Укр. Сирітський Захист в Стрию, прийме на посаду зарядчині-вихователька старшу паню, свобідну, або бездітню вдову, що має сем. матуру. Винагородження після умови. Прохання з описом життя і свідоцтвами, слати в речинці до 1|XII. ц. р. на адресу: Укр. Захист, Стрий, вул. Конажевського ч. 42.

ЛІКАР-СПЕЦ. НЕДУГ ВНУТР.
Др. Остап Прийма
ЛЬВІВ, ул. ЛИЧАКІВСЬКА 32
Просвітлювання Рентґеном
ТЕЛЕФОН 61-50.

Адвокат
Др. Микола Рибак
веде адвокатську канцелярію в Перемишлі при ул. Пілсудського 1. в льокали канцелярії бл. п. дра Т. Кормоша.

Др. Михайло Коб
лікар очей (окуліст) ординує в Перемишлі, вул. Міцкевича 11. (в почтовім будинку).

ЛІКАР
Др Роман Несторович
ординує у внутрішних і жіночих недугах **в Перемишлі, ул. Францішканська 37 II** (площа на Брамі). Власна хемічна і мікроскопічна лябораторія.

Новість в тутешнім місті!
ПОЗІР! Заінтересовані особи, по прочитанню цего спішать **до знаного Ґрафольоґа-Хіромента (ворожбита)**, котрий приїхав на кілька днів до Перемишля, мешкає в Готелю Европейськім, кімната ч. 16. Приповідає будучність і відгадує минувше, імена з ліній рук, з фотоґрафії або з відбиття руки, а також хороби і хто їх лічить. Приймає від 8 рано до 8 веч. Оплата умірковавна! З поважанням **Іван Качмарчик.** Сталий адрес: Тарнів

Поручається нові календарі Видавництва »Укр. Голос«

а то:		ціна
Народний календар	зл.	2·80
Господарський	„	„ 2·20
Родинний	„	„ 2·20
Веселий	„	„ 1·80

Особливож звертається увагу на Календар Народний, з якого витягами є прочі календарі.

Для господарів поручається Господарський Календар редаґований звісним спеціяліст.-аґрономом О. Дідичом.

ЖАДАТИ ВСЮДИ
та в друкарні
КНОЛЕРА І СИНА, Перемишль
Ринок ч. 2.

Реальність на передмістю Перемишля, з вільним мешканнем до продажі. Реальність складається з мурованого дому о 11 убікаціях і офіцин о 4 убікаціях, парцелі будівельної з фронтом до бічної улиці. Відомість: Дмитраш, Сінна 8. Перемишль.

△ Тріумф української пісні за кордоном. △

Друкується і вийде в половині грудня збірник матеріялів закордонної опінії про подорож Українського Національного Хору під проводом проф. Ол. Кошиця по Европі і Америці.
Книжка буде памятником світового тріумфу українського хорального мистецтва. Вона складається з 350—400 сторінок українського і закордонного тексту і міститиме фотоґрафії і портрети.
Кождий свідомий Українець повинен її мати у себе на столі.

Передплачуйте негайно, бо з цілого накладу буде віддано на продаж всього на всього 400 примірників. Ціна книжки złp. 20. Гроші посилайте на адресу: Teur Andrie Tchechovsky 5 rue du Marche Chambigny Sur Marne France.

Видавництво „ПОДІЛЛЯ“ в Тернополі
видало і продає лише за готівку:
повість **ЗАХАР БЕРКУТ** Івана Франка
Ціна книжки 2 зл. 50 с.,
з почтовою пересилкою 3 зл.
Адреса для замовлень: **Книгарня „БУДУЧНІСТЬ“**
— Тернопіль, вул. Руська ч. 111.

ДЕНТИСТ
Мед. Др. СТЕПАН ДМОХОВСЬКИЙ
б. лікар Поліклініки у Берліні
Перемишль, Колійова 1.
Усі в обсяг новітньої дентистики входячі роботи. Прецизійна техніка дентистична.
Спеціялістичне лічення осіб вразливих і нервових.

ЖАДАЙТЕ
у всіх кооперативах
МИЛА
Кооперативної Фабрики
„ЦЕНТРОСОЮЗ“

Домагайтесь найдобірнійших папірців до курення
„КАЛИНА“
з фабрики кооперативи „Будучність“ в Тернополі.

ЖАДАЙТЕ І УЖИВАЙТЕ
одиноку найліпшу і своєрідну
ПАСТУ ДО ОБУВИ
ЕЛЕҐАНТ
О. Левицької і Ски.
Львів, Кордецького 51.

СТАРУ ДЕШЕВУ МАШИНУ
як купите на тандиті, то що дня будете її направляли. На що Вам гризоти? Ви пишіть негайно по цінники на **ПАРНИКИ** краєві і заграничні Alfa трієри (циліндри), молотілки керитові й моторові, мливки, **ВІЯЛЬНІ**, січкарні, машинові шатківниці, мотори, пашне вапно Штайнгофа, знамените камяне вугілля гор. шлеське і шлеське, котрі вишле Вам зовсім **ДАРОМ**
СПІЛКА УКРАЇНСЬКИХ АҐРОНОМІВ
у ЛЬВОВІ, вул. СОБЕСКОГО 28. Тел. 37-58.
Найліпші випробувані вироби. Найнизші ціни. Догідні сплати.
Від доброї машини голова не болить. Купуйте раз з добрим Гаєм Лемберґ

Овочеві щепи
найлучше садити в осени.
Замовлення дрібні і ваґонові слати до: **Садівничо-городниче Заведення А. Терпиляка в Залукві пов. Галич.** Телеґрами: Терпиляк Галич. Число телефону Галич I.
Ціни за щепи: I. якости 3·50 зл. II. якости 3 зл. III. якости 2·50 зл. Повітові Союзи, Кооперативи і Кружки С. Г. при збірних замовленнях одержать від 10—20% опусту.

Позір! Селяни і Рільники! Позір!
Найвищий час приготувати свій лен, коноплі, клочча і т. д. в ціли виміни на готові вироби, як всякого рода полотна, цайги, полотенця, обруси, рушники, бархани, всипи, сукна і т. д. в одинокій у Львові
Першій Львівській Конкуренційній Ткальні
„ВОЛОКНОПОЛЬ“
Львів, вул. Вибрановського 2. Залізнича стація: Львів-Підзамче.
Читайте уважно ваші проспекти, які знаходяться в кождім громадськім уряді!
Звертайте добре увагу на наші цьогорічні умови виміни а переконаєтеся, що одинока наша ткальня є в силі задоволити наше селянство. — На жадання висилаємо цінники і прібки. Так само приймаємо на дуже догідних умовах аґентів.

Спробуй а переконаєшся!!
„фосфоліна“ до швидкого тучення свинь **„фосфоліна“**
побуджує апетит, зміцняє кости і протягом короткого часу прибуває на вазі подвійно. Почтова пачка 4½ кґ. — 9 зол. висилає за післяплатою
В. І. Мушинський, Перемишль, Францішканська 2
МАЛИЙ ВИДАТОК — КОРИСТЬ ПОДВІЙНА!

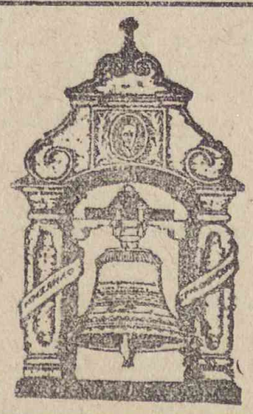

УВАГА
Не купуйте дзвонів по чужих фірмах, котрі Вас використовують, а в додатку дають Вам дзвони з лихої криці.
Найкращі, найтреваліщі, а крім того гармонійні і мельодійні дзвони дістанеться лише
в одинокій українській ліярні дзвонів
Михайла Брилинського
у Львові-Замарстинів ул. св. Михайла ч. 14.

SUNLAJT
МИЛО

ОСНОВНОЮ прикметою мила першорядної якости, є безглядна і абсолютна чистість. Сі власне прикмети характеризують мило Sunlajt, котре є найбільше розповсюднене на цілім світі. Невільно прати гарного і коштовного білля жадним підрядним милом, отже нічого дивного що в старанних господарствах запотребовання мила Sunlajt рівнається запотребованню води. А обильна піна яка витворюється — швидко і радикально стирає бруд.

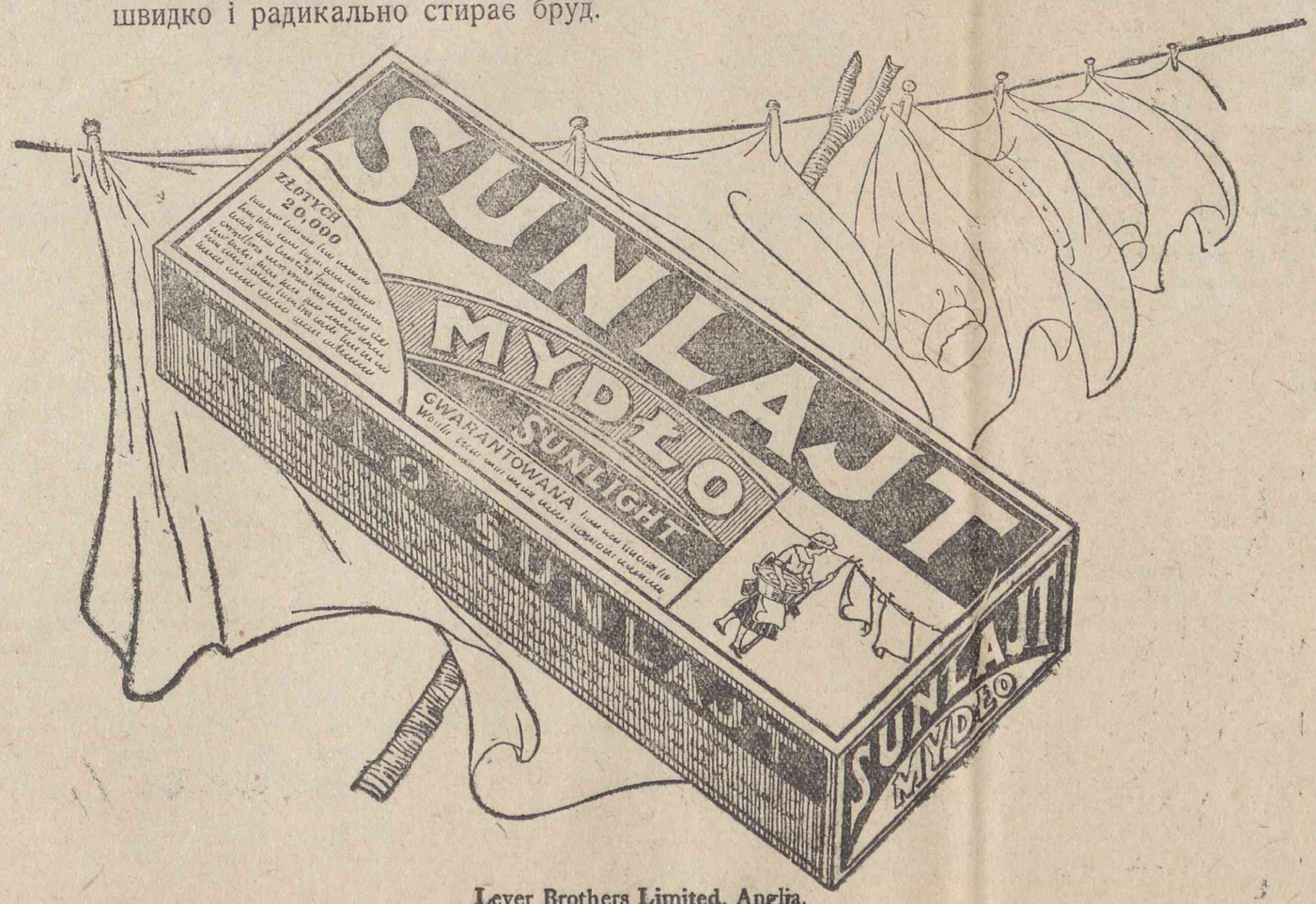

Lever Brothers Limited, Anglja.

P.R.6—25

Видавець і відвічальний редактор: Осип Сенечко.
З друкарні Кнолера і Сина в Перемишлі.